

УДК 636.234.1.082.4.061.034

УДОСКОНАЛЕННЯ СТАДА УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ ЗА ОСНОВНИМИ ПОКАЗНИКАМИ

Веліканова В.С., к. с.-г. н, доцент,

Зандарян В.А., к. с.-г. н, доцент,

Юхно В.О., асистент

Харківська державна зооветеринарна академія

***Анотація.** З факторів, що впливають на якість продукції у молочному скотарстві, основними є спадкові (генотип). Розв'язання проблеми підвищення прибутковості виробництва молока в аграрних підприємствах можна здійснювати за рахунок підвищення продуктивності корів, так як реалізація генотипу сучасних українських порід складає всього 40-50% та при створенні оптимальних технологічних умов утримання, вирощування й годівлі сільськогосподарських тварин.*

***Ключові слова:** порода, корови, українська чорно-ряба молочна, молочна продуктивність, тривалість лактації, строк продуктивного використання, відтворення, ремонтні телиці, оптимальні умови годівлі та утримання.*

Актуальність проблеми. Протягом останніх двох років рівень виробництва молока в Україні збільшується. Продуктивність корів почала зростати ще раніше, із початку 2000-х років, а в господарствах населення – навіть із середини 1990-х. Середні надої молока у світі – 2400 кг на корову за рік. На цьому рівні наші 4700 кг виглядають наче пристойно. Власне, зростання надоїв до останнього часу значною мірою мірою компенсувало зменшення кількості поголів'я, а нині навіть дає зростання виробництва.

Нині Україна не лише повністю забезпечує себе молоком, але і є одним із світових експортерів молочної продукції. На жаль питання щодо якості молока залишається відкритим. Адже основну його масу виробляють особисті селянські господарства (ОСГ), і з якістю саме цього молока є найбільше проблем [1].

З 1 січня 2015 року набуває чинності положення закону «Про безпеку та якість харчових продуктів», які забороняють продаж сирого молока, сирів домашнього виробництва та м'яса тварин подвірного забою, що зумовлено ухваленням в 2009 році закону відповідності міжнародним зобов'язанням, щоб оформити асоційоване членство в Євросоюзі, дотримання безпеки харчової продукції на всіх етапах виробництва в Європі заборонено молоко ручного доїння) [2].

Якісні продукти тваринництва дають товаровиробникові багато додаткових можливостей порівняно із комерційним виробництвом, а саме: він може одержати сертифікат і вийти на міжнародний ринок, може давати сировину для продуктів дитячого харчування й мати додатковий дохід, продавати продукцію в державні сховища для тривалого зберігання тощо, тобто уможлиблюють розширювати власне виробництво за рахунок самофінансування [3].

Завдання дослідження. На сучасному етапі Стратегічними напрямками розвитку аграрного сектору економіки України - це збільшення обсягів виробництва продукції галузі, передусім продукції тваринництва, тому підвищена увага при цьому приділяється скотарству[4].

Високопродуктивні племінні стада завжди були надійною заставою для банків при одержанні вигідних кредитів, стабілізації й розширенні конкуренто-спроможного власного виробництва без особливих ризиків від негативних зрушень світової кон'юктури ринку[3].

Основними факторами, що впливають на якість продукції у молочному скотарстві – це спадкові (генотип). Розв'язання проблеми підвищення прибутковості виробництва молока в аграрних підприємствах можна здійснювати за рахунок підвищення продуктивності корів, так як реалізація генотипу сучасних українських порід складає всього 40-50%. Основною причиною цього вчені вважають недотримання товаровиробниками технологічних умов утримання, вирощування й годівлі сільськогосподарських тварин [5].

Матеріал і методи досліджень. Узагальнення досвіду зарубіжних країн із високоінтенсивним розвитком молочного скотарства(надій - 7- 12 тис.кг) показує можливість і доцільність нарощування продуктивності корів, оскільки поки що в Україна за цим показником значно відстає від розвинутих країн [5].

Селекція корів на високу молочну продуктивність привела не тільки до підвищення її генетично обумовленого потенціалу, але й створила низку важливих проблем у стані здоров'я корів. Так з підвищенням надоїв з 6000 до 12000кг, підвищується захворювання маститом, ендометритом, родовим парезом, хвороб діжок, обміну речовин, вкорочується період продуктивного використання корів, знижується відтворна функція та інше [6].

Матеріалом для досліджень були дані зоотехнічного і племінного обліку та виробничої діяльності ТОВ «Бурат-Агро» з розведення великої рогатої худоби української чорно-рябої молочної породи (с. Глибока Балка).

За останні 7 років в господарстві 100% забезпеченість кормами поголів'я великої рогатої худоби на рівень продуктивності, утримання у реконструйованих приміщеннях з доїнням в молокопровід.

Результати досліджень. Сучасне стадо господарства представлене чистопородними коровами української чорно-рябої молочної породи, з яких 96% - оцінені вищими бонітувальними класами.

Значно змінюється молочна продуктивність корів з віком. За даними більшості досліджень приріст продуктивності з першої лактації до отримання максимального надою складає приблизно 40-50%. Розподіл корів за кількістю отелень показаний у таблиці 1.

Таблиця 1

Розподіл корів за отеленнями

Показники	Всього, голів	В т.ч. за отеленнями							Середній вік		Переведено первісток в стадо
		1		2	3	4-5	6-7	8 і ст.	В отеленнях	При І отеленні, міс.	
		Всього	в т.ч. із закінч. лактаціями								
Українська чорно-ряба молочна порода 2011 рік											
Стадо корів, голів	127	27	27	25	21	43	11	-	3,0	25	27
Питома вага, %	100	-	21,4	19,6	16,5	33,8	8,7	-	-	-	-
2012 рік											
Стадо корів, голів	167	54	11	39	27	46	1	-	2,6	25	54
Питома вага, %	100-	32,2	7,0	23,2	16,5	27,5	0,6	-	-	-	-

З таблиці 1 видно, що на 31,5% збільшилася чисельність корів у стаді порівняно з минулим роком. Віковий склад стада теж змінився: частка молодих корів з першим і другим отеленнями за останній рік збільшилась до 55,4% .

Середній вік при першому отеленні 25-27місяців свідчить про досить непогане вирощування ремонтних телиць і своєчасне їх запліднення.

Рівень молочної продуктивності залежить від багатьох чинників. В кожній породі рівень молочної продуктивності корів у більшому ступені залежить від індивідуальних особливостей, зумовлених генотипом. В межах одного стада при раціональній годівлі частка високопродуктивних корів перевищує за надоєм низькопродуктивних в 3-4 рази.

Найбільш цінну частину стада становлять корови, від яких отримують високі надої з високим вмістом жиру у молоці. У 2012 році в стаді налічувало-ся 10 корів, які за закінчену лактацію мали надої від 8000 до 9000кг, а вміст жиру у молоці 3,2-3,69% .Характеристика корів за молочною продуктивністю і живою масою показана у таблиці 2.

Із таблиці 2 видно, що молочна продуктивність первісток української чорно-рябої породи підвищилася на 56,7% порівняно з 2011 роком, а серед-

**Молочна продуктивність і жива маса корів селекційного ядра
за останню закінчену лактацію**

Показники	Усього голів	Надій, кг	Вміст та кількість		Жива маса, кг	
			Молочно-го жиру			
			%	кг		
Українська чорно-ряба молочна 2011 рік						
У середньому щодо стада		127	5052	3,62	183	608
За лактаціями	Перша	37	4057	3,67	149	595
	Друга	25	5414	3,62	196	594
	Третя і старше	65	5479	3,61	198	620
2012 рік						
У середньому щодо стада		124	6795	3,56	242	564
За лактаціями	Перша	40	6363	3,5	224	491
	Друга	31	6931	3,57	248	576
	Третя і старше	53	7040	3,59	253	620

ня продуктивність корів селекційного ядра зросла на 34,5%, відповідно. Вміст жиру в молоці дещо знизився, але на якісному складі молока це майже не відбилося – вихід молочного жиру став на 27-32% більше, ніж у 2011 році.

Підвищення рівня молочної продуктивності вплинуло на тривалість періоду лактації. Так, у первісток він складає 325,4 днів, а у корів старшого віку - 330-332 дні. Відповідно збільшилася подовженість сервіс-періоду: у молодих корів він складає 102-113 днів, а повновікових корів – 93-95 днів.

Необхідно відмітити зниження живої маси корів всіх вікових груп, Рівень відтворення є визначальним показником стану селекційно-племінної роботи з породою і окремих стадом. Корів в господарстві осіменяють штучно, спермою лінійних бугаїв. На одне плідне осіменіння використовується в середньому 3,5-4 спермодози, вихід телят коливається на рівні 85% на 100 корів і нетелей.

Висновки

Успішний розвиток молочного скотарства залежить від раціонального використання породних ресурсів великої рогатої худоби, прийнятої технології, рівня годівлі та професійності спеціалістів, що показано на прикладі господарства ТОВ «Бурат-Агро». Завдяки наполегливій послідов-

ній праці спеціалістів, реконструкції приміщень, повного забезпечення кормами поголів'я великої рогатої худоби, цілеспрямованого вирощування ремонтних телиць та осіменіння їх спермою лінійних бугаїв-плідників української чорно-рябої молочної та голштинської порід можливо не тільки відновити високопродуктивне стадо на рівні 5000-6000 кг молока, але й за короткий період часу підвищити молочну продуктивність корів на 34,5%.

Література

1. Павличенко М. Молочна галузь України: порівняння із Західною Європою не нашу користь / М. Павличенко // Пропозиція. - 2014. - №4. С. 176-177.

2. Тернівський Т. Чи переживуть українські корови / Т. Тернівський // Тваринництво України. – 2013. - №6. – С. 2-4.

3. Пабат В.О. Основні фактори, що зумовлюють якість продукції тваринництва. / В.О. Пабат // Економіка АПК. - 2013. - №12. - С. 108-113.

4. Шиян Н.І. Концентрація виробництва молока в системі чинників підвищення його ефективності / Н.І. Шиян // Економіка АПК. - 2013.-№11. - С. 38-43.

5. Кучер Л.Ю. Шляхи підвищення виробництва молока на інноваційній основі. / Л.Ю. Кучер // Економіка АПК. - 2013. - №3. С. 70-75.

6. Фомичев Ю. и др. Эколого-биохимические аспекты формирования продуктивного здоровья первотелок и получения молока с высокими биологическими и гигиеническими качествами / Ю. Фомичев, И. Гусев, Н. Сулима [и др.] // Молочное и мясное скотоводство – 2013.-№7. - С. 2-5.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СТАДА УКРАИНСКОЙ ЧЕРНО-ПЕСТРОЙ МОЛОЧНОЙ ПОРОДЫ ПО ОСНОВНЫМ ПОКАЗАТЕЛЯМ

Великанова В.С. к. с.-х. н, доцент,

Зандарян В.А. к. с.-х. н, доцент,

Юхно В.А., ассистент

Харьковская государственная зооветеринарная академия, г. Харьков

Аннотация. Из факторов, что влияют на качество продукции в молочном скотоводстве, основными являются наследственные (генотип). Решение проблемы повышения прибыльности производстваа молока в аграрных предприятиях можно осуществлять за счет повышения продуктивности коров, так как реализация генотипа современных украинских пород составляет всего 40-50% при создании оптимальных технологических условий содержания, выращивания и кормления сельскохозяйственных животных.

Ключевые слова: порода, коровы, украинская черно-пестрая молоч-

ная, молочная продуктивность, продолжительность лактации, срок продуктивного использования, воспроизводство, ремонтные телки, оптимальные условия кормления и содержания

IMPROVEMENT OF HEAD OF UKRAINIAN BLACK -AND -WHITE
DAIRY BREED BY MAIN VALUES

Vielikanova V.S., cand. of agric. science. reader,

Zandaryan V.O., cand. of agric. science. reader,

Yukhno V.A., assisstant

Kharkiv state zooveterinary academy

Summary. Hereditary factors (genotype) are the main ones that influence the quality of the produce in dairy cattle-breeding. The solution of the problem of the increase in the profitability of milk production in the agricultural enterprises can be made by the increase in the productivity of cows as the realization of the genotype of the Ukrainian breeds is only 40-50 % and by the creation of the optimal technological conditions of keeping, rearing and feeding of farm animals.

Key words: breeds, cows, Ukrainian Black- and -White dairy breed, dairy productivity, lactation period, period of productive use, reproduction, replacement calves, optimal conditions of feeding and keeping.
